

การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม*
THE DEVELOPMENT OF GUIDELINES FOR THE MANAGEMENT
WITH THE TEACHERS' PARTICIPATION IN THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE MAHASARAKHAM

สุรภพ นาคชนอม¹, ณภัทสรวรรณ ธนาพงษ์อนันต์²

Suraphop Nakonchom¹, Napatsawan Thanaphonganan²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}

Email : Swat4cbr600@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 318 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ตามขอบข่ายงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป สรุปได้ดังนี้ 1)การมีส่วนร่วมในการวางแผน 1.1)ครู มีส่วนร่วมในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของกิจกรรม 1.2)ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร 1.3)ครูมีส่วนร่วมในการแบ่งบทบาทหน้าที่ ภาระงานและมอบหมายผู้รับผิดชอบ 2)การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 2.1)ครูได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ ได้รับมอบหมาย 2.2)ครู มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ 2.3)ครู มีการบูรณาการการทำงานในทิศทางเดียวกันและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม 3)การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 3.1)ครู มีส่วนร่วมการให้ความเห็นชอบโครงการและกิจกรรม 3.2)ครู มีความพึงพอใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน 4)การมีส่วนร่วม

ในการตรวจสอบและประเมินผล 4.1)ครู มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
4.2)ครู มีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน

คำสำคัญ : 1. การพัฒนา 2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู 3. สถานศึกษา

ABSTRACT

This research aims to 1) Study the current condition and the need assessment for the development of the management with the teachers' participation for the schools in the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham, 2) to present guidelines of development of the management with the teachers' participation for the schools in the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham, The sample consisted of 318 teachers and 7 qualified persons. The tools used in the research were questionnaires and interview form. Data analyses the used Statistics were percentage, average, and standard deviation.

The research found that: 1. Current status, teachers' participation in administration was a high level. 2. Participatory management of teachers for the schools in the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham following the duties of 4 branches of works: participatory academic management, participatory budget management, participatory personal management and participatory general management that can be concluded 1) Participation planning. 1.1) Teachers have access to information and activities. 1.2) Teachers participate in budget and resources planning. 1.3) Teachers participate in division of responsibility. 2) Participation in operation. 2.1) Teachers can work for their responsibilities. 2.2) Teachers participated in volunteer activities. 2.3) Teachers have integration for working and feel involved in the ownership of the activities. 3) Participation in maintenance of benefits. 3.1) Teachers participate in the approval process of projects and activities. 3.2) Teachers are satisfied with their work. 4) Participation in monitoring and evaluation. 4.1) Teachers jointly investigate in measuring and analyzing the result of operations. 4.2) Teachers participate in feedback the result of operation to develop and work effectively.

Keywords : 1. Development 2. Guidelines for the Management with the Teachers
3. Establishment for Education

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมมีความจำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาเป็นผลจากวิวัฒนาการของการบริหารในอดีตซึ่งในช่วงนั้นเป็นแนวความคิดที่อยู่ในวงจำกัดแต่ในปัจจุบันแนวคิดได้ขยายกว้างออกไปในอดีตนั้นคนทั่วไปคิดว่าการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของทางราชการเป็นเรื่องของสถานศึกษาหรือครูจะปฏิบัติอย่างไรกับนักเรียนก็สุดแท้แต่เพราะผู้ปกครองได้ฝากลูกหลานและอนาคตไว้กับสถานศึกษาแล้วแต่ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมได้แปรเปลี่ยนเจริญก้าวหน้าดังนั้นสถานศึกษาจะอยู่โดดเดี่ยวเหมือนเมื่อก่อนคงไม่ได้ เพราะสังคมนั้นประกอบด้วยระบบต่างๆ ที่จะต้องพึ่งพากันและการศึกษาในวันนี้ถือเป็นเรื่องของ ทุกคน (Education for All) มิใช่เป็นเรื่องแต่ของทางราชการเหมือนแต่ก่อนอีกแล้ว (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553) ด้วยสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้คิดเป็นแก้ปัญหาเป็น รวมทั้งสามารถหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองมีทักษะชีวิตทักษะการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ตามที่ประเทศชาติและสังคมโลกต้องการ คุณภาพของการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวคิดหลักการและการนำทรัพยากรต่างๆ ไปประยุกต์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “คน” เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังนั้นจึงควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนการบริหารร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติการร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผลตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคนเพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์การประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2551) ซึ่งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสายผู้สอนจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547)

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการด้านงบประมาณด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ครูผู้สอนจึงมีบทบาทโดยตรงในการร่วมพัฒนาสถานศึกษาครูไม่เพียงแต่จะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้เท่านั้นแต่ครูยังต้องมีบทบาทในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้เช่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้ศึกษาศาสตร์ การศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าใจกระจ่างศึกษาศาสตร์หลักการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาร่วม

วางแผนและร่วมพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระที่จัดทำขึ้นตามสภาพปัญหา/ความต้องการของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานวางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายเนื้อหาสาระมาตรฐานสัดส่วนของเวลาและหน่วยการเรียนรู้หลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลในห้องเรียนโดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียน วางแผนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงนั้นและนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามมีความจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เนื่องด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามมีทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยกำหนดเป้าประสงค์ในการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2563)

ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เพราะความสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำสูงสุดต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาให้เกิดขึ้นโดยตรงกับนักเรียน มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่สังคมไทยต้องการ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อให้เกิดแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.2 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา

3.2 ได้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามเพื่อนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,838 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 318 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie&Morgan แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างเลขที่การรับรอง 158/2563 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 1)แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจรายการแบบเติมคำ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูล 1)ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2)ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามและติดต่อรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล 1)วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าความถี่และค่าร้อยละ 2)วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย(บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้ 1)คุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท 2)มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารและพัฒนาการศึกษาหรือการวิจัยและประเมินผล การศึกษาหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินเพื่อประเมินแนวทางการบริหาร

แบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ การเก็บรวบรวมข้อมูล 1)ผู้วิจัยขอหนังสือจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2)ผู้วิจัยจัดส่งแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามพร้อมทั้งแบบประเมินให้กับผู้ทรงคุณวุฒิและติดต่อบริการประเมินด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1)วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินโดยคำนวณหาค่าความถี่และค่าร้อยละ 2)วิเคราะห์แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

องค์ประกอบการบริหาร แบบมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1. การบริหารงานวิชาการ	3.78	0.79	มาก	4.96	0.24	มากที่สุด
2. การบริหารงานงบประมาณ	3.35	0.86	ปานกลาง	4.93	0.27	มากที่สุด
3. การบริหารงานบุคคล	3.52	0.94	มาก	4.96	0.22	มากที่สุด
4. การบริหารงานทั่วไป	3.73	0.67	มาก	4.97	0.19	มากที่สุด
รวม	3.60	0.85	มาก	4.95	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ($\bar{X}=3.78$) ด้านการบริหารงานทั่วไป($\bar{X}=3.73$) และด้านการบริหารงานบุคคล

($\bar{X}=3.52$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.95$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือด้านการบริหารงานทั่วไป($\bar{X}=4.97$) ด้านการบริหารงานวิชาการ($\bar{X}=4.96$) และด้านการบริหารงานบุคคลแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.96$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง(PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การบริหารงานวิชาการ	3.78	4.96	0.312	4
2. การบริหารงานงบประมาณ	3.35	4.93	0.472	1
3. การบริหารงานบุคคล	3.52	4.96	0.409	2
4. การบริหารงานทั่วไป	3.73	4.97	0.332	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 การบริหารงานงบประมาณ ($PNI_{\text{modified}}=0.472$) ลำดับที่ 2 การบริหารงานบุคคล($PNI_{\text{modified}}=0.409$) ลำดับที่ 3 การบริหารงานทั่วไป($PNI_{\text{modified}}=0.332$) และ ลำดับที่ 4 การบริหารงานวิชาการ($PNI_{\text{modified}}=0.312$) ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ตามขอบข่ายงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป สรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
 - 1.1 ครูมีส่วนร่วมในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของกิจกรรม
 - 1.2 ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร
 - 1.3 ครูมีส่วนร่วมในการแบ่งบทบาทหน้าที่ ภาระงานและมอบหมายผู้รับผิดชอบ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
 - 2.1 ครูได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
 - 2.2 ครูมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ
 - 2.3 ครูมีการบูรณาการการทำงานในทิศทางเดียวกันและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
 - 3.1 ครูมีส่วนร่วมการให้ความเห็นชอบโครงการและกิจกรรม
 - 3.2 ครูมีความพึงพอใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล
 - 4.1 ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
 - 4.2 ครูมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากและปานกลางโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีเจตนารมณ์มุ่งเน้นการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ภายใต้ภารกิจทั้ง 4 ด้าน ไปยังสถานศึกษาโดยตรงซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการปรับปรุงระบบการบริหารให้มีเอกภาพ ด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษารวมทั้งเอื้ออำนวยให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่องซึ่งเป็นหน้าที่ของแต่ละโรงเรียนที่ต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตัดสินใจและจัดการศึกษาร่วมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา, ปิย สุทธิสุสดี, โนรีณี เบ็ญจวงศ์ และณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล (2564) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1)การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มเขื่อนบางลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานทั่วไป และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ตั้งโหยบ และอุไร สุทธิแย้ม (2564) ได้ทำวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตเสรีไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตเสรีไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบริหารวิชาการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากรองลงมาคือด้านการบริหารงานบุคคล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือด้านการบริหารงบประมาณ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงาน ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีเจตนารมณ์มุ่งเน้นการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ภายใต้ภารกิจทั้ง 4 ด้าน ไปยังสถานศึกษาโดยตรงซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการปรับปรุงระบบการบริหารให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเอื้ออำนวยให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่องซึ่งเป็นหน้าที่ของแต่ละโรงเรียนที่ต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้รับมอบหมายโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจและจัดการศึกษาร่วมกันส่งผลให้ครูผู้สอนและบุคลากรเกิดความตระหนักและรู้สึกเป็นเจ้าของ ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษารูปแบบ SPACER Model ซึ่งมีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักในสถานศึกษาได้มีส่วนช่วยเหลือระหว่างกัน ในการร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมแก้ปัญหาและพัฒนา และร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรส่งผลให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ ทับเจริญ และพรเทพ ฐ์แผน (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1)ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครสวรรค์ตามขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารทั่วไป พบว่า ความต้องการสูงสุดได้แก่ ความต้องการบริหารงานวิชาการ และความต้องการต่ำสุด ได้แก่ ความต้องการบริหารงานทั่วไป เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้ 1.1)การบริหารงานวิชาการ ครูมีความต้องการมีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ สนับสนุนการจัดหาสื่อการเรียนการสอน 1.2)การบริหารงานงบประมาณ ความ

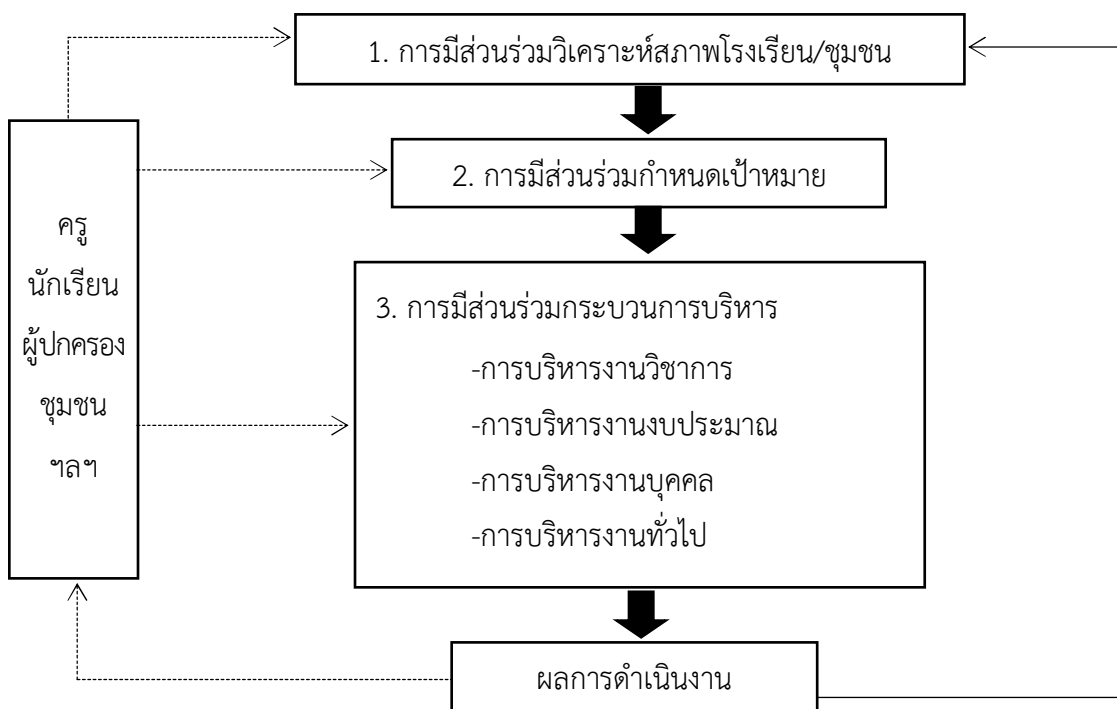
ต้องการสูงสุด ได้แก่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ หนังสือเรียนคู่มือครูและเอกสารตามความจำเป็นแก่ครู และนักเรียน 1.3)การบริหารงานบุคคล ความต้องการสูงสุด ได้แก่ การส่งเสริมการจัดสวัสดิการและการเสริมสร้างกำลังใจให้กับบุคลากรของสถานศึกษา 1.4)การบริหารงานทั่วไป ความต้องการสูงสุด ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา

6.2 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ตามขอบข่ายงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปสรุปได้ดังนี้ 1)การมีส่วนร่วมในการวางแผน 1.1)ครูมีส่วนร่วมในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของกิจกรรม 1.2)ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร 1.3)ครูมีส่วนร่วมในการแบ่งบทบาทหน้าที่ภาระงานและมอบหมายผู้รับผิดชอบ 2)การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 2.1)ครูได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย 2.2)ครูมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ 2.3)ครูมีการบูรณาการการทำงานในทิศทางเดียวกันและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม 3)การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 3.1)ครูมีส่วนร่วมการให้ความเห็นชอบโครงการและกิจกรรม 3.2)ครูมีความพึงพอใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน 4)การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล 4.1)ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน 4.2)ครูมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย อุตทาสา และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้ดังนี้ 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ(Decision Making) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนจัดการสถานศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาองค์กร จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจโดยการยึดหลักธรรมาภิบาล(Good Governance) ในการบริหารงานสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาได้แก่การบริหารงานวิชาการการบริหารงานบุคคลการบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานทั่วไปรวมถึงการบริหารกิจการนักเรียนสนับสนุนการกระจายอำนาจให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมแสดงบทบาทในการตัดสินใจในทุกๆ กิจกรรมของสถานศึกษามีการประชุมปรึกษาหารือร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามแผนงานของสถานศึกษาร่วมกันขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล 2)การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(Implementation) ประเด็นการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำหนดแนวทางในการมีส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานส่งเสริมให้ครูเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษานำระบบวงจร

บริหารงานคุณภาพ Deming Cycle (PDCA) มาใช้ในการบริหารจัดการโดยการสนับสนุนให้ครูเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผนขั้นตอนการดำเนินการขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนและขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขเพื่อการพัฒนาที่มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันแสดงความเห็นวิเคราะห์สังเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสอุปสรรคจนสามารถกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาได้ชัดเจนนำผลการปฏิบัติงานโครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการแล้วมาทบทวนเพื่อให้เกิดการวางแผนการปฏิบัติงานต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประเด็นการได้ประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแนวทางในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับผลประโยชน์โดยการสร้างวัฒนธรรมองค์กร “สืบทอดสืบสานส่งผ่านสร้างผู้นำ” ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ครูและบุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนนำประโยชน์ที่ได้จากทุกกิจกรรมมาพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพมากขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ประเด็นการตรวจสอบการบริหารจัดการของสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผลกิจกรรมและโครงการต่างๆ โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งก่อนการดำเนินงานระหว่างการทำงานและหลังการทำงานพร้อมทั้งแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงซึ่งกันและกันผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนกำหนดนโยบายชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานแต่ละชนิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้มีความถูกต้องชัดเจนนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างทีประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จากผลการวิจัยแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมมี 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพครูเกี่ยวแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจังก่อนนำไปปฏิบัติใช้จริง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู โดยกำหนดขอบข่ายเฉพาะด้าน เช่น ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูไปใช้ตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะในด้านการบริหารงบประมาณซึ่งมีความต้องการจำเป็นมากที่สุดจากผลการวิจัย

8.3.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูในการแบ่งบทบาทหน้าที่ ภาระงานและมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านวิชาการ

8.3.3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูในการสะท้อนผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านงบประมาณ

8.3.4 ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านบุคคล

8.3.5 ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านบริหารทั่วไป

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **กรมวิชาการ**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2546). **กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการคุณสมบัติหลักเกณฑ์และวิธีสรรหาการเลือกประธานกรรมการและกรรมการวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). **ทฤษฎีและแนวทางในการปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา, ปิย สุตีสุสดี, โนรีณี เบ็ญจวงศ์ และณพัฐฐิกา ปิติเลิศศิริกุล. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มเขื่อนบางลางสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. **วารสารรัชต์ภาคย์**. 15(40). 239-248.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

ศิริรัตน์ ทับเจริญ และพรเทพ รุ่งแผน. (2554). การนำเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครสวรรค์. **วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ**. 1(1).49-58.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2563). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564**. มหาสารคาม : หยกศึกษากันต์และการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). **แผนการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : ครูสภา.

สิทธิชัย อุตทาสา และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2563). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. **วารสาร มจร. พุทธปัญญาปริทรรศน์**. 5(3). 28-40.

- อนุวัฒน์ ตั้งโทยบ และอุไร สุทธิรัมย์. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียน
ในสหวิทยาเขตเสรีไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.
วารสารบัณฑิตวิจัย. 12(1). 1-14.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการของสถานศึกษา
ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.